

Heeft u ook nog een ander smaakje dan vanille?

Mediawetenschapper Emiel Martens over de heteronormatieve sekscultuur - en een selectie films die daar nu juist níet in past. Homoseks, transporno, of iemand die een voetenfetish uitleeft – we zien het niet op de Nederlandse televisie. Hooguit komen dergelijke zaken aan bod in een talkshow als alternatief maatschappelijk verschijnsel, maar de daadwerkelijke act vol in beeld maken we nooit mee. Waarom zien we op tv niets terug van alle soorten seks die we beoefenen en op internet wel?

Mediawetenschapper Emiel Martens werkt aan de opzet van een vak over pornografie bij de opleiding Mediastudies aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is van mening dat je het bestuderen van de ‘waarschijnlijk grootste media-industrie ter wereld’ niet kan overslaan, en heeft daarom de nodige research op het gebied van seks in de media gedaan. Tv is publiek en internet is privé, stelt hij. Dat maakt een groot verschil.

In het publieke domein willen mensen, en ook zenders, niet bekendstaan als seksbelust, zegt Martens. ‘Dat wordt als verwerpelijk en zelfs als immoreel gezien in de dominante cultuur.’ Vooral vanwege die tweeslachtige houding, krijgt seks volgens Martens überhaupt weinig tot geen ruimte op tv. En de seks die we op tv zien, is nagenoeg altijd tussen man en vrouw en van het soort dat je ‘vanilleseks’ noemt: beetje knuffelen, zoenen en standje missionaris - standaardseks.

‘We leven in een blanke, heteronormatieve samenleving’, stelt Martens. ‘Heteroseks is binnen dat dominante maatschappelijke denkraam de norm, dat wordt als natuurlijk gezien. Alles wat daarvan afwijkt wordt als abnormaal beschouwd.’ Deels strookt dit met de demografische cijfers, voegt hij er aan toe. Ruwweg tien procent van de Nederlanders is homoseksueel, twintig procent is allochtoon, waarvan tien procent niet-westers. Een kleine groep dus eigenlijk vergeleken met blanke, mannelijke hetero’s. Laatstgenoemden willen waarschijnlijk gewoon seks met een aantrekkelijke, slanke blanke vrouw zien en zitten niet te wachten op ebony, black, asian en gay porn – om maar iets te noemen.

Zowel tv-makers als adverteerders bedienen het liefst de blanke heteroman – vaak ook een persoon met koopkracht. Bij een tv-reclame voor een lekker luchtje zullen we niet snel een man om de nek van een andere man zien hangen, hijgend van verlangen. Martens: ‘Hetero’s willen niet worden geassocieerd met een homoseksueel geurtje. Het is wachten op acceptatie van de kijker, maar tv-makers en reclamemakers plegen bij voorbaat al zelfcensuur.’

Ondertussen worden er wel pogingen gedaan om seksuele diversiteit op tv te krijgen. Een homoboer bij Boer zoekt Vrouw en een zoenscène tussen twee mannen bij GTST bijvoorbeeld. Dit laatste voorbeeld werd in kranten aangekondigd als ‘dampende homo-erotiek’, in werkelijkheid gebeurde er niets meer dan wat zoenen en strelen. Sommige kijkers kwalificeerden het desalniettemin als ‘pure porno’. Het geeft aan hoe ‘heteroseks is geïnstitutionaliseerd’, zegt Martens, en hoe alternatieve vormen de gemoederen verhitten. Het toont ook hoe omroepen en zenders geforceerde pogingen doen om de dominantie van de blanke hetero aan te pakken.

Martens: ‘Je ziet het ook bij de clip van het Koningslied. Daar komen allemaal ‘gewone’ Nederlanders voorbij, waaronder ook enkele, in de ogen van de dominante norm, typische homoseksuele mensen en relatief veel niet-blanke mensen, welgeteld zo’n 25 procent; een stuk meer dan het percentage niet-blanke mensen in ons land. Het is te waarderen dat de makers een divers beeld van het Nederlanderschap hebben proberen te geven, maar het voelt als een geforceerde, politiek correcte strategie om Nederland als tolerant en multicultureel land neer te zetten.’

‘Het zou mooi zijn wanneer er niet meer wordt nagedacht over andere vormen van seksuele oriëntatie dan de heteroliefde en dat het heel natuurlijk zou zijn om liefde en vrijpartijen tussen homo’s, transgenders en verschillende rassen in beeld te zien, vindt Martens. ‘En dat er geen reacties meer zouden komen, variërend van ‘gadverdamme’ tot ‘fantastisch, voorbeeld voor velen’. Er zou eigenlijk geen haan naar moeten kraaien.’

Zover is het nog lang niet. Tv wordt genormaliseerd aan de maatschappelijk dominante smaak. Op internet gelden de ongeschreven wetten niet, daar kunnen mensen doen en publiceren wat ze willen. En stiekem naar dingen kijken en dingen doen die ze wel spannend en aantrekkelijk vinden, maar waarvoor ze liever niet uit de kast komen. Want een dubbele houding is de mens niet vreemd.

Volgens Martens komt dat voort uit de constante onderhandeling met de dominante cultuur: ‘In het publieke domein is het not done om openlijk te vertellen dat je bijvoorbeeld graag naar porno kijkt, seks hebt en bij wijze van spreken met een buttplug rondloopt. Dat past niet binnen de norm en is dus niet gepast. Terwijl het in het privésfeer vaak de normaalste zaak van de wereld is om het te doen en het erover te hebben. Kennelijk wil niemand te boek staan als een wilde die zich aan zijn biologische driften en lichamelijke lusten overgeeft.’

Dit artikel is oorspronkelijk gepubliceerd op VPRO.nl.

Lees ook het aanverwante artikel over seks op de Nederlandse televisie dat verscheen in de VPRO Gids.